

**Informacja dla nauczycieli – opiekunów praktyk
(szkoły podstawowe, r. szkolny 2010/2011)**

Uwagi wprowadzające

Nowatorska formuła praktyk opiera się na zintegrowanym systemie nauczania dydaktyki matematyki, pedagogiki i psychologii. Obejmuje również zajęcia warsztatowe dla nauczycieli i studentów. **Modelowy program praktyk, przygotowany przez kadrę uniwersytecką, będzie korygowany i uzupełniany podczas spotkań z nauczycielami.** Pozwoli to zbudować model praktyk, który zagwarantuje skorelowanie zagadnień merytorycznych, dydaktycznych, pedagogicznych oraz organizacyjnych we wszystkich szkołach współpracujących z uczelnią w zakresie przygotowania studentów do zawodu nauczyciela matematyki.

Przygotowanie i realizacja I etapu praktyk obejmuje wdrożenie opracowanego programu praktyk w szkołach podstawowych, w wymiarze 120 godzin dla każdego studenta (po 45 godzin praktyk śródrocznych w dwóch kolejnych semestrach roku akademickiego 2010/2011 i 30 godzin praktyk ciągłych we wrześniu 2011 roku) oraz w wymiarze 90 godzin w gimnazjach w kolejnym roku szkolnym (po 45 godzin w każdym semestrze), czyli łącznie 210 godzin praktyk dla studentów studiów licencjackich, dwuprzedmiotowych (matematyka z informatyką).

II etap praktyk dotyczy szkół ponadgimnazjalnych i nie jest przedmiotem tego opracowania.

Praktyki w roku szkolnym 2010/2011 odbędą się w pięciu szkołach podstawowych. Wyboru nauczycieli – opiekunów dokonają dyrektorzy szkół (po dwóch nauczycieli matematyki i jeden informatyk w każdej szkole).

Dodatkowo, w każdym z czterech semestrów I etapu praktyk odbędzie się spotkanie warsztatowe, przeznaczone dla wszystkich nauczycieli biorących udział w projekcie i obowiązkowe dla studentów. Omawiany projekt przewiduje 50 godzin zajęć warsztatowych w każdym semestrze, realizowanych każdorazowo w ciągu pięciu dni. Warsztaty posłużą jako forma doskonalenia umiejętności nauczycielskich, określonych w ramach „europejskiego pakietu kompetencji”. Zajęcia będą mianowicie dotyczyły następujących zagadnień:

- Trening umiejętności interpersonalnych.
- Zarządzanie czasem i zasobami w nauczaniu.
- Planowanie pracy wychowawczej, praca z klasą i otoczeniem.
- Metody przekazywania informacji.
- Wieloaspektowe, problemowe ujęcia zagadnień matematycznych i metod nauczania.

Zajęcia warsztatowe, stanowiące propozycję platformy wymiany wiedzy, doświadczeń i praktycznych umiejętności, umożliwią integrację uczestników projektu: nauczycieli, studentów i pracowników uczelni. Internetowym odpowiednikiem platformy będzie „forum”, dostępne na stronie, stworzonej na potrzeby projektu.

Praktyka powinna umożliwić kompleksowe przygotowanie studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji, rozwiązywania problemów organizacyjnych, pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych w pracy z dziećmi i młodzieżą. Realizacja takich zadań wymaga zróżnicowanej formy praktyk, zależnej od charakteru aktywności studentów.

Omawiany projekt obejmuje cztery formy praktyk ze względu na charakter aktywności studentów:

1. Praktykę asystencką, gdzie metodą pracy jest bezpośrednia obserwacja nauczyciela prowadzącego zajęcia oraz obserwacja uczestnicząca. Praktyka ta ma umożliwić studentom zapoznanie się z procesem dydaktyczno – wychowawczym i formami opieki nad dziećmi i młodzieżą, a także umożliwić bezpośredni kontakt praktykantów z uczniami;
2. Praktykę hospitacyjną, polegającą na obserwacji lekcji ze szczególnym uwzględnieniem stylów nauczania; sposobów prowadzenia lekcji; pracy z klasą; stosowania różnych strategii dydaktycznych i koncepcji nauczania;
3. Praktykę czynną, w której działalność studentów koncentruje się na pracy dydaktycznej i wychowawczej, określonej szkolnym programem nauczania i wychowania poprzez prowadzenie lekcji, a także zajęć pozalekcyjnych;
4. Praktykę wychowawczo – opiekuńczą, obejmującą zapoznanie studentów z planowaniem, organizacją i realizacją pracy wychowawczej i opiekuńczej. Przygotowanie do pełnienia roli opiekuna i wychowawcy dzieci i młodzieży wymaga zwiększenia liczby godzin przeznaczonych na praktykę. W trakcie praktyk I etapu student będzie zobowiązany do odbycia minimum 15 godzin zajęć pedagogiczno – wychowawczych.

Ogólny cel praktyk:

Praktyka powinna przygotować przyszłych nauczycieli do pracy edukacyjnej (w zakresie matematyki i informatyki) i opiekuńczo –wychowawczej oraz do poznania zasad funkcjonowania placówek edukacyjnych.

Cele szczegółowe programu praktyk:

- Zapoznanie się studenta z organizacją pracy w szkole (m.in. programami nauczania, dokumentacją szkoły, dziennikiem lekcyjnym);
- Nauka i doskonalenie umiejętności obserwacji dotyczących klasy i uczniów, ich postępów w nauce; sposobu prowadzenia lekcji;
- Nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć;
- Zapoznanie się z literaturą i pomocami metodycznymi dla nauczycieli;
- Nabycie umiejętności rozwijania aktywności matematycznej uczniów i organizowania procesu uczenia się matematyki;
- Nabycie umiejętności rozwijania kompetencji informatycznych uczniów i organizowania procesu uczenia się informatyki;
- Pogłębianie znajomości metod i form nauczania i ich praktycznego wykorzystania w nauczaniu matematyki;
- Poznanie i praktyczne rozwiązywanie problemów wychowawczych;
- Współpraca z pedagogiem szkolnym w zakresie trudności szkolno – wychowawczych i trudności w nauczaniu uczniów (indywidualizacja);
- Kształcenie poprawnej i skutecznej komunikacji, wizerunku nauczyciela oraz umiejętności autoprezentacji;
- Nabycie umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i problemów (np. dezintegracja rodziny, konflikty wśród dzieci i młodzieży);
- Współuczestniczenie w rozwiązywaniu bieżących spraw wychowanków.

Organizacja praktyk w roku akademickim 2010/2011 w szkołach podstawowych

Semestr zimowy:

- Praktyka asystencka (15 godzin) w zakresie matematyki.
- Praktyka asystencka w zakresie informatyki i zastosowania komputerów w szkole (w pracy nauczyciela organizacyjnej i dydaktycznej).
- Praktyka asystencka (15 godzin) w zakresie pedagogiki i psychologii (uszczegółowienie w odrębnym opracowaniu).

Zagadnienia:

1. Poznanie podstawy programowej dotyczącej matematyki klas IV-VI oraz podstawy programowej nauczania początkowego w zakresie zagadnień matematycznych i informatycznych; poznanie programu nauczania matematyki oraz informatyki (zajęć komputerowych), realizowanego w szkole.
2. Poznanie pracowni matematycznej, podręczników, zeszytów ćwiczeń i pomocy metodycznych dla nauczycieli matematyki.
3. Obserwacja pracy nauczyciela w zakresie organizacji i dokumentacji (planowanie pracy, ustalanie rozkładu materiału nauczania, prowadzenie dziennika lekcyjnego).
4. Obserwacja pracy dydaktycznej nauczyciela (przygotowanie i prowadzenie przez niego lekcji, stosowanie różnych metod i form pracy z uczniami, organizowanie procesu uczenia się matematyki oraz informatyki).
5. Poznanie systemu oceniania przyjętego w szkole.

Semestr letni:

- Praktyka hospitacyjna i czynna w zakresie matematyki (30 godzin)
- Praktyka hospitacyjna i czynna w zakresie informatyki (15 godzin)

Zagadnienia:

1. Obserwacja lekcji matematyki/ informatyki w określonych aspektach, na przykład: typy lekcji; etapy lekcji; organizowanie pracy uczniów; realizacja założonych celów; stosowanie określonych metod i form pracy; reagowanie na trudności i błędy uczniów; sterowanie zapisem na tablicy i w zeszytach; stosowanie określonych koncepcji nauczania; praca z uczniem zdolnym – słabym podczas lekcji.
2. Obserwacja procesu nauczania – uczenia się matematyki (przykładowe zagadnienia: organizowanie procesu uczenia się matematyki, na przykład kształtowanie pojęć matematycznych; stosowanie odpowiedniego języka; prowadzenie prostych rozumowań; sposoby organizowania aktywności matematycznej uczniów; nauka czytania tekstu matematycznego) oraz informatyki (rozwijanie kompetencji informatycznych uczniów; organizowanie procesu uczenia się informatyki).
3. Sprawozdanie z obserwacji lekcji, poparte literaturą przedmiotu (w korelacji z zajęciami z dydaktyki matematyki oraz dydaktyki informatyki).
4. Opracowanie koncepcji lekcji zgodnie ze strategiami nauczania realistycznego, problemowego i czynnościowego (zastosowanie wybranej strategii); poznanie różnego typu konspektów (związanych z określonym typem lekcji, ze specyfiką przekazywanych zagadnień,

z charakterem klasy); wykonanie konspektu próbnego w oparciu o obserwacje z praktyki (w korelacji z zajęciami z dydaktyki matematyki).

5. Przeprowadzenie trzech lekcji matematyki oraz dwóch lekcji informatyki. Nauczyciel-opiekun określa temat, zatwierdza konspekt, dopuszcza koncepcję do realizacji i omawia lekcję przy współudziale opiekuna praktyki z ramienia uczelni.
6. Współdział w procesie kontroli i oceny uczniów, na przykład: ocena pracy uczniów podczas lekcji; kontrola zadań domowych; poprawianie prac pisemnych uczniów.
7. Przygotowywanie środków dydaktycznych na potrzeby lekcji prowadzonych, bądź hospitowanych (na polecenie nauczyciela).
8. Współdział w rozwiązywaniu problemów wychowawczych ujawniających się podczas lekcji, w których uczestniczą praktykanci; poznanie istotnych problemów wychowawczych w danej szkole.

Warunki zaliczenia praktyki:

- Udokumentowany udział w zajęciach, objętych praktyką, w formie dzienniczka praktyk, przewidzianego na dany semestr;
- Pozytywna ocena konspektów prowadzonych zajęć (z matematyki, informatyki oraz zajęć pedagogiczno – wychowawczych) oraz ich realizacji, dokonana przez nauczyciela - opiekuna;
- Pozytywna ocena wykonanych zadań (m.in. sprawozdań z lekcji, środków dydaktycznych), dokonana przez dydaktyka z uczelni;
- Aktywny udział w minimum 70% zajęć warsztatowych;
- Wykonanie szczegółowych zadań, zleconych w trakcie trwania praktyki przez szkolnego nauczyciela, a związanych ze specyfiką konkretnych zagadnień, klas, uczniów, czy sytuacji dydaktyczno – wychowawczych.

Uwagi dotyczące realizacji praktyki

Praktyka w semestrze zimowym roku akad.2010/2011 odbywać się będzie w piątki, przez cały semestr (14-15 tygodni), w wymiarze 3 godziny na studenta każdego dnia praktyki. Każdemu nauczycielowi zostanie przydzielonych na jeden dzień 1-2 studentów (5-6 studentów będzie przebywać w danej szkole przez trzy kolejne piątki, przechodząc po kolei pod opiekę każdego z nauczycieli).

Pożądanym byłoby, by plan każdego nauczyciela był tak skonstruowany, aby studenci mogli uczestniczyć w dwóch jego lekcjach, które następnie byłyby omówione na kolejnej - trzeciej dla studenta - godzinie lekcyjnej („okienko” w planie nauczyciela). W szkole dobrze byłoby wskazać studentom wydzielone miejsce na omawianie lekcji. Pożądanym byłoby również przygotowywanie przez nauczyciela odpowiednich materiałów dla studentów, niezbędnych do efektywnej obserwacji lekcji (w postaci scenariusza, bądź konspektu, zawierającego w szczególności zadania, pytania, najistotniejsze polecenia kierowane do klasy itp.).

Podczas praktyki w semestrze letnim roku akad.2010/2011 student będzie przebywał w jednej szkole (tym samym systemem, jeden dzień w tygodniu), hospitując lekcje u każdego z nauczycieli-opiekunów oraz prowadząc trzy próbne lekcje matematyki i dwie lekcje informatyki.

Opiekun praktyki z ramienia uczelni będzie uczestniczył jedynie w niektórych, wybranych zajęciach na terenie szkoły (najczęściej w omawianiu lekcji). Powinien natomiast być obecny na każdej lekcji prowadzonej przez studenta i współuczestniczyć w jej ocenianiu.

Charakter opieki nad studentami wymagać będzie od nauczyciela – opiekuna zaangażowania także w czasie poza trzema piątkowymi godzinami, w miarę potrzeb (przykładowo, dopuszczenie konspektu do realizacji musi się odbyć na tyle wcześnie przed piątkiem, by student miał czas na jego ewentualną poprawę; także przygotowywanie scenariuszy lekcji wymagać będzie od nauczyciela dodatkowej pracy). Uszczegółowiony zakres zadań nauczycieli szkolnych (także akademickich) zawiera odrębne opracowanie (*Modelowy program praktyk*).

Nauczyciel akademicki odpowiada za chronologiczne ułożenie listy semestralnych zadań dla praktykantów (wyszczególnionych w *Modelowym programie praktyk*), zgodnie z problematyką podejmowaną na zajęciach z dydaktyki matematyki i innych przedmiotach kierunkowych oraz za dostarczenie jej nauczycielom-opiekunom. Należy pamiętać, że wiele obserwacji, początkowo poczynionych przez studenta ze znaczną pomocą nauczycieli, student może (i powinien) kontynuować samodzielnie na dalszych lekcjach, rejestrując na przykład sposoby aktywizowania uczniów, czy uczniowskie błędy. Do raz podjętych zagadnień dydaktycznych powinno się w sprzyjających sytuacjach wracać w dyskusjach, wskazując praktykantom drogę dalszego rozwoju, także w efekcie samokształcenia.

Koordinacja zadań na linii szkoła – uczelnia odbywać się będzie najczęściej za pośrednictwem platformy internetowej.

Uzupełnieniem praktyk śródrocznych w szkołach podstawowych jest zaplanowana i opisana w projekcie dwutygodniowa praktyka ciągła (po II roku studiów licencjackich, w wybranej przez studenta szkole), podczas której student powinien kontynuować zadanie pogłębiania i uzupełniania własnej edukacji nauczycielskiej, podjęte w czasie praktyk śródrocznych, kumulując zdobywane doświadczenie.